

ØYER KOMMUNE	
Sak nr. 17/936-30	Oppdr. CHNY
Dato 4928/18	Dato 25-5-18
GBNR 155/001/883	

Fylkesmannen i Oppland

Øyer kommune
Kongsvegen 325
2636 Øyer

Deres referanse 17/936
Vår referanse 2018/329-9 421.3 TAN
Saksbehandler Terje Abrahamsen, tlf. 61 26 60 64
Avdeling Miljøvern avdelingen

Dato 25.05.2018

Øyer kommune – dispensasjon for ny bu til erstatning for Skjelbua, gnr/bnr/fnr 155/1/142 – begrunnelse for klage

Vi viser til vår oversending i brev 03.05.2018, der vi opplyser at Fylkesmannen påklager kommunens vedtak i planutvalget i møte 10.04.2018, sak 27/2018. Samtidig viser vi til vår uttalelse i dispensasjonssaka i brev 13.02.2018. Fylkesmannen beklager samtidig noe forsinket begrunnelse i saken, i forhold til framdrift skissert i brev 03.05.2018.

Saksgang så langt

Øyer fjellstyre søkte om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel for oppføring av ny åpen bu, til erstatning for den eksisterende Skjelbua, i brev 21.10.2017, etter det vi kan se registrert inn i kommunen 15.11.2017. Kommunen sendte saken på høring, med tilhørende foreløpig administrativ vurdering i brev 12.01.2018. Høringsfristen ble fastsatt til 02.02.2018. Fylkesmannen ba om noe utsatt høringsfrist, og ga uttale til dispensasjonssaken i brev 13.02.2018. Her gikk vi imot bygging av ny bu slik fjellstyret hadde søkt om, ut fra villreinhensyn, og frarådte kommunen å gi dispensasjon som omsøkt. Villreinnemnda for Rondane-Sølnkletten og Oppland fylkeskommune gikk også mot å gi dispensasjon til å etablere ei bu med større overnattingskapasitet enn det som var knyttet til den gamle bua. Kommunen vedtok å gi dispensasjon etter vedtak i planutvalget 10.04.2018, sak 27/2018. Fylkesmannen klaget på vedtaket i brev 03.05.2018, og dette brevet er ettersendt begrunnelse for denne klagen.

Bakgrunn for saka

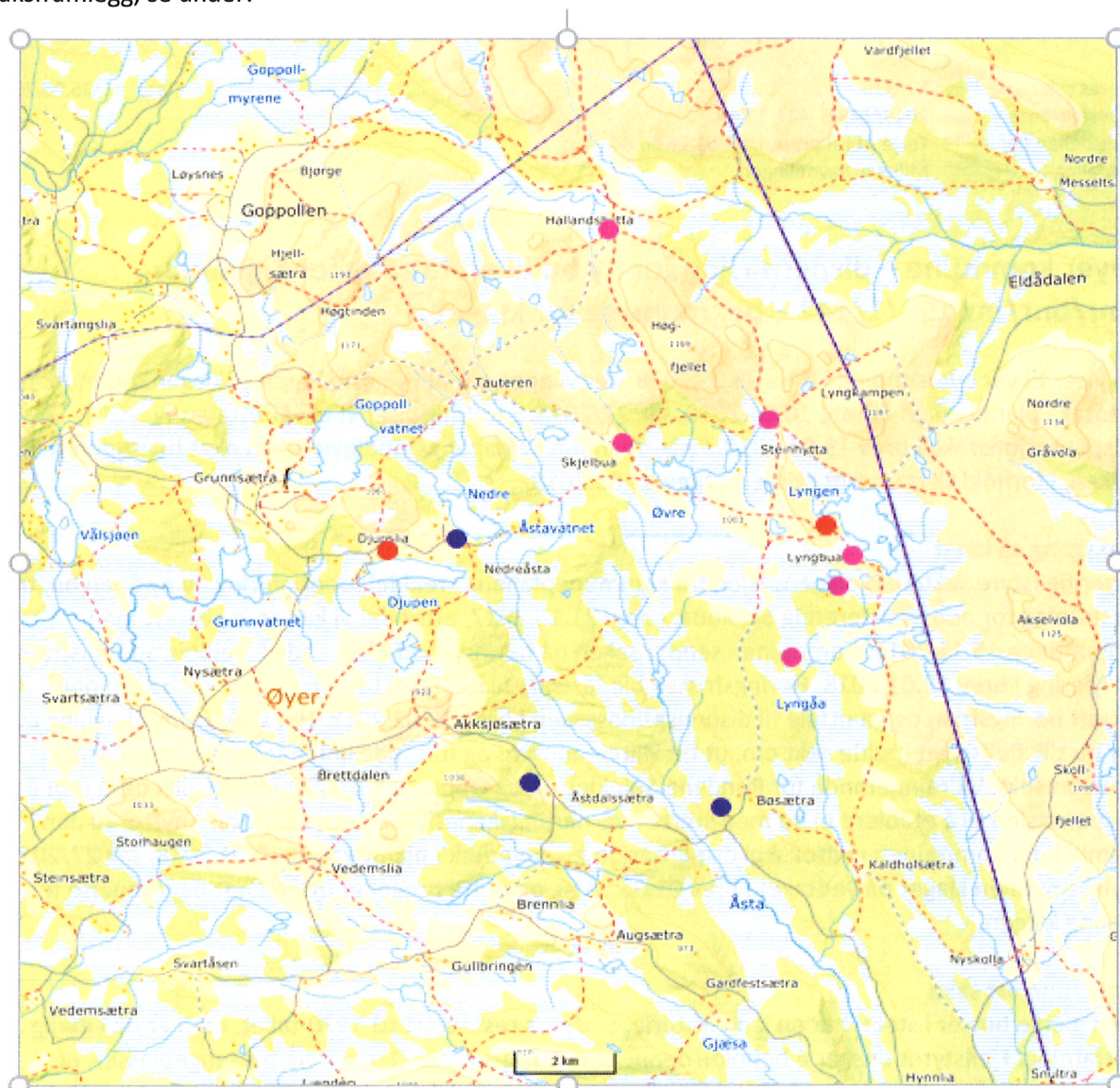
Den gamle bua er i stein, har en lang historie, er delvis restaurert på 1970-tallet, men er nå i dårlig forfatning. Fjellstyret ønsker å beholde denne som kulturminne. Den har nå tre sengeplasser, et samla areal på ca. 28 m² og står åpen for allmenn og kostnadsfri bruk. Fjellstyret har begrenset oversikt over bruken, men antar at det er turgåere, fiskere og ikke minst jegere som bruker bua i dag.

Ny bu skal føres opp 200 m sørvest for eksisterende bu, med et areal på ca. 48 m² i to separate enheter og i tillegg et uthus på ca. 9 m². Det blir lagt opp til åtte sengeplasser. Øyer Fjellstyre ønsker å kunne benytte hytta i perioder. Ut fra informasjon i saken fra fjellstyret oppfatter Fylkesmannen likevel at hovedhensikten med den nye bua vil være tilrettelegging for friluftsliv. I den opprinnelige søknaden fra fjellstyret var den nye bua delvis tenkt leid ut gjennom INATUR.

Øyer fjellstyre sin oppfatning er at ny bu erstatter en gammel og at omfanget av ferdselen ikke vil ha vesentlig negative konsekvenser for villreinen. De oppsummerer sin villreinaugmentasjon helt

kortfattet slik at i de periodene de antar den nye bua vil bli mest brukt er, er det begrenset med villrein i området eller bl.a. bukk som tåler mer forstyrrelser.

Fylkesmannen har ikke oppfattet at fjellstyret argumenterer for at bua er viktig for gjennomføring av deres oppsyn og arbeid ellers i statsallmenningen. Bua blir noe brukt under tilsyn av husdyr på beite, men dette oppfatter vi heller ikke som et vesentlig argument for nybygget. Til dette kommer det faktum at avstandene i området er relativt små, og at fjellstyret allerede disponerer et antall buer i det indre fjellområdet. Vi viser her til kart i Villreinnemnda for Rondane – Sølnekletten sitt saksframlegg, se under:

Figur **. ● Åpne buer og ● utleiehytter eid av Øyer Fjellstyre (1 av buene er et naust med muligheter for enkel overnatting)

● Turistforeningshytter eid av DNT Lillehammer

Fylkesmannens vurderinger

Fylkesmannen gjør innledningsvis oppmerksom på at grunnlaget for vår klage er endret noe i forhold til innhold/opplegg i høringsuttalelsen. Fylkesmannen aksepterer nå at fjellstyret etablerer ny bu til erstatning for den gamle som går ut av bruk, med samme antall sengeplasser, dvs. tre sengeplasser, ikke åtte, slik det blir søkt om. Klagen gjelder overnattingskapasitet utover nåværende.

I denne klagen legger Fylkesmannen til grunn flere forhold og føringer, systematisert slik:

Tilgang til buer i området

Det er åpne buer/utleiehytter tilhørende fjellstyret ved Steinhytta, Lyngen og Nedre Åsta i nærheten, ingen av disse vesentlig mer enn 3-5 km fra Skjelbua, jf. kart fra villreinnemnda sitt saksframlegg. I tillegg er det DNT-hytte ved Lyngen. Etter Fylkesmannens vurdering er disse buene/hyttene gode alternativ for både oppsyn og friluftsutøvere. Dersom den gamle Skjelbua blir erstattet med ny bu og tilsvarende antall sengeplasser som den gamle, mener vi at behovet for losji og overnatting er svært godt dekket i det sentrale Øyerfjellet for både friluftsutøvere, beitebrukere og fjellstyrets egen drift.

Vedtatt kommuneplan

I forhold til vedtatt kommuneplan ligger Skjelbua innenfor det som er definert som indre fjellområde eller LNF-sone 3. Dette er en forbudssone, og det gjelder følgende retningslinjer:

- Innen LNF 3 tillates ikke noen form for utvidelse av de bestående bygninger, dvs. hytter uthus og naust. Eventuell hovedombygging skal underlegges en restriktiv behandling. Transport av bygningsmaterieil på barmark skal godkjennes av Øyer kommune.
- Innen Øyer statsallmenning gjelder i tillegg til overstående Fjellovens bestemmelser.

Vi mener retningslinjer i gjeldende kommuneplan og tilsier et utgangspunkt der ny bebyggelse og økt overnattingskapasitet i fritidsøyemed skal vurderes svært strengt. Ei fjellstyrebu er noe annet enn primær fritidsbebyggelse. Som nevnt, og ut fra informasjon gitt i fjellstyrets saksframlegg, vil bruken i all hovedsak knyttes til utøving av friluftsliv, med mulig utleie gjennom INATUR.

Regional plan for Rondane-Sølnkletten

Skjelbua ligger innenfor det som i Regional plan for Rondane – Sølnkletten er definert som Sone 1, nasjonalt villreinområde. For fritidsbebyggelse, nybygging og andre tekniske inngrep gjelder slike retningslinjer:

Det skal ikke etableres ny fritidsbebyggelse innenfor området. Ny utbygging eller andre tekniske inngrep som kan forringe nasjonalt villreinområde skal unngås. Fortetting i eksisterende områder for fritidsbebyggelse vurderes på samme måte som nye anlegg. Eksisterende landbruksbebyggelse skal ikke fradeles til fritidsformål men beholdes som en viktig ressurs for lokal næringsutvikling.

Det kan vurderes tilbygg, uthus og anneks på eksisterende godkjente bebygde fritidseien- dommer utenfor regulert felt. Søknader behandles som dispensasjon uansett størrelse på tiltaket, og det må foretas en konkret vurdering av hva som kan tillates innenfor rammen ut fra hensyn til villrein, bebyggelsens synbarhet og beliggenhet (snaufjell/skog), terreng, nærhet til vann og vassdrag og tilpasning til omkringliggende bebyggelse. ...

Fylkesmannen mener etablering av ny bebyggelse og økt overnattingskapasitet som i hovedsak skal dekke fritidsformål er i strid med intensjon og retningslinjer i vedtatt regional plan. Samtidig vil et vedtak kunne medføre uheldig presedensvirkning for andre tilsvarende saker innenfor regionalplanområdet.

Naturmangfoldloven og villreinen sin arealbruk

Fjellstyrets gjennomgang av villreinsituasjonen er grundig, og uten tvil basert på solid lokalkunnskap. Fylkesmannen oppfatter likevel ikke fjellstyrets oppsett som en avvisning av muligheten for at ny bu, med høyere standard og økt sengekapasitet, kan innebære mulighet for forstyrrelse av villreinen. Fra vår side er det viktig å understreke at etter NINA rapport 2013, dvs. kart- og kunnskapsgrunnlaget for vedtatt regional plan, ligger Skjelbua midt i et viktig trekkområde og hovedtrekk mellom beiteområder nord og sør for Øyer statsallmenning.

Dette bildet blir komplettert gjennom NINA rapport 1013 (2015) med resultat fra GPS-merking av simler i Rondane mellom 2009-2014. For simlene brukes det aktuelle fjellområdet vesentlig på trekk, men rapporten definerer området som vesentlig helårsbeite, og det grenser mot barmarksbeiter.

Fylkesmannen minner her også om villreinen sin sykliske bruk av beiteområdene. Areal som i dag har marginal bruk kan i et tidsperspektiv på noen tiår ende opp med intensivert og endret bruk, som følge av bl.a. bestandsendringer. Det er derfor viktig å fokusere på habitat (område- og beitekvalitet) og ikke bare på et øyeblikksbilde av dagens bruk. NINA rapport 1013 indikerer gode sommerbeiter i det sentrale Øyerfjellet, med innslag av vinterbeiter, slik at det rundt Skjelbua i hovedsak er helårsbeiter.

I en slik situasjon mener Fylkesmannen det er en reell og velbegrunnet fare for økt ferdsel og forstyrrelser av villreinen i området som følge av ny bu og større overnattingskapasitet. Ut fra dette er det vår vurdering at § 9 i naturmangfoldloven skal anvendes, dvs. føre-var-prinsippet. Kunnskapen om villreinen i området er god, men effekten av tiltaket må kunne sies å være usikkert. Ut fra vår vurdering kan føre-var-prinsippet gi grunnlag for avslag på søknaden om økt overnattingskapasitet.

Fylkesmannen legger i denne saken også stor vekt på § 10 i naturmangfoldloven om vurdering av påvirkning av økosystem og samlet belastning. Denne bestemmelsen må etter vår oppfatning legges til grunn i denne type saker, med tiltak i og nær villreinens leveområder. Effekten av ett enkelttiltak vil ikke alene utløse økt ferdsel og mulig tilhørende konflikt. Men gjennom en «bit for bit effekt» smuldrer leveområdene innenfor f.eks. Rondane etter hvert opp og mister kvalitet.

Fylkesmannens samla vurdering og grunnlaget for dispensasjon

Vilkårene for dispensasjon går fram av § 19-2 i plan- og bygningsloven. Dispensasjon skal ikke gis dersom hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra blir vesentlig tilsidesatt. Fordelene ved å gi dispensasjon skal være klart større enn ulempene, etter en samlet vurdering.

I denne saken mener Fylkesmannen at en dispensasjon i tråd med kommunens vedtak setter til side retningslinjer i vedtatt regional plan for Rondane-Sølnkletten, om ny bebyggelse til fritidsformål. Ny og utvidet bu blir liggende sentralt i trekk- og primært helårsbeite for villreinstammen i Rondane.

Ut fra føringene i regional plan, vedtatt kommuneplan og vurderinger etter naturmangfoldlovens §§ 9 og 10 om arealbruk og mulig konsekvens mener Fylkesmannen at fordelene ved å gi dispensasjon i denne saken som omsøkt ikke er større enn ulempene. Vi viser her også til Sivilombudsmannens avgjørelse i sak 2017/1346 om tilbygg til hytte i Ål kommune, innenfor LNF-område og randområdet innenfor Regional plan for Nordfjella med Raudafjell 2014-2025.

Fylkesmannen minner også om føringene i § 19-2 i plan- og bygningsloven om at kommunen ikke bør gi dispensasjon dersom en direkte berørt statlig eller regional myndighet har uttalt seg negativt. I dette tilfellet har både Oppland fylkeskommune (planeier), Villreinemnda for Rondane-Sølnkletten samt Fylkesmannen i Oppland uttalt seg negativt i saken.

Med hilsen

Vebjørn Knarrum e.f.
avdelingsdirektør

Terje Abrahamsen
seniorrådgiver

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift.

Kopi til:

Villreinemnda for Rondane-Sølnkletten

Øyer fjellstyre

Oppland fylkeskommune

Postboks 988 2626 Lillehammer